

Publicarea unei monografii dedicate unei probleme complexe în istoriografie constituie un prilej de evaluare a aportului adus de către autor în istoriografie pe dimensiunile științifică și metodologică. Lucrarea istoricului Valentin Arapu, *Relațiile comerciale dintre Moldova și Polonia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea*, /Colecția: *Românii în istoria universală / The Romanians in world history* (Vol. 442), București, Editura Eikon, 2021, 398 p. ISBN 978-606-49-0581-9, constituie un demers apreciabil pe dimensiunea cercetării comerțului în plan metodologic și conceptual, având ca repere geografice și temporale Țara Moldovei și Polonia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Structura lucrării cuprinde „Abrevieri” (p. 10-11); „În loc de prefață” (p. 13-18); „Introducere” (p. 19-27); patru capitole (p. 29-317); „Concluzii” (p. 319-324); „Bibliografia” (p. 325-374); „Anexa” (p. 375-397).

În primul compartiment – „În loc de prefață” – autorul a nuanțat principalele etape ale cercetării realizate prin prisma punerii în valoare a personalităților și instituțiilor care i-au facilitat accesul la arhive și biblioteci. Scopul și obiectivele de cercetare sunt formulate în partea introductivă, autorul reușind să elucideze în mod convingător și bine argumentat limitele cronologice și cadrul geografic al cercetării.

În primul capitol – „Repere conceptuale, surse istorice și abordări istoriografice în problema relațiilor comerciale dintre Moldova și Polonia, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea” – sunt expuse principalele teorii ale comerțului, fiind analizate sursele istorice și istoriografia problemei abordate. Elucidarea reperelor conceptuale ale comerțului este fortificată prin abordările interdisciplinare și diversitatea metodologică, aplicată în cercetările istorice și economice. În abordările economice, după cum constată autorul, se păstrează în continuare multiple postulate marxiste în privința diviziunii muncii și a conceptului privind modul de producție feudal și capitalist. Noile repere conceptuale în domeniul comerțului aparțin istoricilor Nistor Ciocan și Bogdan Murgescu care sparg tiparele dominante în istoriografie în privința existenței unui monopol otoman asupra comerțului exterior al Țărilor Române, în realitate, fiind atestate doar unele măsuri de monopolizare a comerțului exterior pe durata unor perioade scurte de timp, marcate de crize și războaie.

În capitolul II al lucrării – „Moldova și Polonia în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, în contextul evoluției comerțului (caracteristici generale)” – este analizată evoluția socială și economică a Țării Moldovei și a Republicii Nobiliare. Pe dimensiunea politică sunt elucidate cele trei împărțiri teritoriale ale Poloniei. În mod reușit, autorul a evaluat impactul procesului de modernizare asupra societății în ansamblu și a unor ramuri ale economiei în mod particular. Prin aplicarea metodologiei istoriei comparate, sunt invocate reformele promovate în domeniul comerțului ca factor determinant în consolidarea pieței naționale polone.

În Capitolul III al lucrării, cu titlul „Raporturile economice dintre Moldova și Polonia în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea” este investigat cadrul juridic al raporturilor economice moldo-polone, căile de comunicație și vămile, exporturile și importurile de mărfuri și litigiile comerciale dintre Moldova și Polonia. Autorul a argumentat locul relațiilor

comerciale moldo-polone în contextul general al comerțului exterior al Moldovei și Poloniei, precum și al economiei-univers europene.

În Capitolul IV, intitulat „Rolul negustorilor în procesul de extindere a relațiilor comerciale moldo-polone în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea”, este elucidată ponderea păturii negustorești în cadrul schimburilor bilaterale. În acest context sunt invocate activitățile comerciale practicate de negustorii moldoveni, armeni și evrei.

În Concluziile finale, autorul rezumă principalele constatări care sunt complexe și argumentate temeinic. Concluziile sunt fortificate prin cele 13 tabele, alcătuite în baza unor documente istorice.

Monografia elaborată de către istoricul Valentin Arapu este una originală, bazată pe abordările pluridisciplinare și interdisciplinare. Lucrare este complexă, dispune de un aparat științific și metodologic temeinic, respectiv, abordarea conceptuală a raporturilor economice dintre Moldova și Polonia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea prin prisma pluridisciplinarității și interdisciplinarității prezintă interes atât pentru specialiști cât și pentru toți cei interesați de istorie.

Ion GUMENĂI